

Türk Ceza Hukuku Kapsamında “Unutulma Hakkı”

Ferhunde, CAN

İstanbul Aydın Üniversitesi Bilişim Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

ferhundeilhan@stu.aydin.edu.tr

ORCID ID :0000-0001-53266142

ÖZ

Durmaksızın ilerleyen teknolojiyle paralel olarak adeta bir ses dalgası kadar hızla yayılan kişisel veriler ardından da birçok ihlal ve tehlikeyi peşinde getirmiştir. Öyle ki ilgili kişiye ait, üçüncü kişilerle paylaşmam dediği ve bilmesinden kaçındığı bilgilerinin adeta tek bir tıkla ulaşılabilir hale gelmesi oldukça tedirginlik yaratmıştır. Bu durum beraberinde bir çözüm arayışına girilmesini gerektirmiştir. Böylece unutulmak istenen kişiler için bir zırh görevi üstlenen “Kişisel Verilerin Korunması Hakkı”, “Unutulma Hakkı”, “Özel Hayatın Gizliliği” gibi pek çok kavram literatürümüze girmiştir. Bu çalışmamızda öncelikle “unutulma hakkı” ile ilgili diğer hakları açıkladıktan sonra “unutulma hakkı” ve gelişim sürecinden bahsedeceğiz. Ardından “unutulma hakkını” Türk Ceza Hukuku kapsamında ele alıp bu konudaki sonuç ve değerlendirmelerimizle çalışmamıza son vereceğiz. *Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Unutulma Hakkı, Özel Hayatın Gizliliği, AB Genel Veri Koruma Tüzüğü,*

“Right To Be Forgotten” Under The Turkish Criminal Law

ABSTRACT

In parallel with the ever-advancing technology, personal data spread as quickly as a sound wave, bringing with it many violations and dangers. So much so that the information belonging to the relevant person, which he said he would not share with third parties and avoided knowing, became accessible with just a single click, causing quite anxiety. This situation necessitated a search for a solution. Thus, many concepts such as "Right to Protection of Personal Data", "Right to be Forgotten", "Privacy of Private Life", which serve as armor for people who want to be forgotten, have entered our literature. In this study, we will first explain the "right to be forgotten" and other rights related to it, and then talk about the "right to be forgotten" and its development process. Then, we will discuss the "right to be forgotten" within the scope of Turkish Criminal Law and end our study with our conclusions and evaluations on this subject.

Keywords: Personal Data, Right to Protection of Personal Data, Right to be Forgotten, Privacy of Private Life, EU General Data Protection Regulation,

Atıf Gösterme

Can, F., (2023). Türk Ceza Hukuku Kapsamında “Unutulma Hakkı”, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*. 5(2), 1-14.

GİRİŞ

İnsanoğlu doğası gereği unutmaya ihtiyacı olan bir varlıktır. Öyle ki “İnsan” kelimesini oluşturan “nisyan” kavramı unutmak manasını taşımaktadır. Böylece insanın unutkan bir varlık olduğu kelime anlamından dahi anlaşılmaktadır (Kökver, 2018). Ancak hızla ilerleyen teknoloji ve buna paralel internet kullanımının artmasıyla birlikte “Unutmak yıllar alır hatırlamak bir an” sözü akıllara gelmektedir. Günümüzde Google, Bing, Yahoo, Baidu gibi arama motorları adeta unutmak kavramına savaş açmış hatırlatma görevini sürdüren işlevi görmektedir. Bu duruma karşı ilk mücadeleyi oluşturan karar, AB vatandaşı olan Mario Costeja Gonzáles adlı İspanyol avukatın, Google arama motorunda kendisi hakkındaki bir haber içeriğinin güncelliğini yitirmesine rağmen silinmemesi üzerine açtığı davadır (BBC News Türkçe, 2014). Aslında unutulma hakkı her ne kadar kavramsal olarak yeni olsa da mazisi 20 yıl öncesi Avrupa Veri Koruma Direktifi (95/46)’ne dayanmaktadır. Unutulma hakkının bir kavram olarak ilk düzenlendiği yer ise Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün (GDPR) 17. maddesi olmuştur. Türk hukuk sisteminde ise “unutulma hakkının” açık bir ifadeyle hissedildiği ilk yer Yargıtay’ın 17/06/2015 tarihli ve 2015/1679 K. sayılı Kararı’dır.

İnsanların toplumsal hafızada yer almasını istemediği bilgilerinin ortadan kaldırılmasını isteme hakkı olarak tanımlanan unutulma hakkını ele alırken gerek kişisel verilerin korunması gerekse de özel hayatın gizliliği hakkından bağımsız düşünmek mümkün değildir (Nalbantoğlu, 2018). Öyle ki, özel hayatın korunması hakkında alınan tedbirler, mahremiyet ilkeleri, kişisel verilerin korunması hukukundaki gelişim ve ilerlemeler, bir kişilik hakkı olan unutulma hakkının bugünkü halini almasına dayanak olmuştur (Yıldız, 2019).

Bu sebepledir ki, söz konusu çalışmamızın ilk bölümünde unutulma hakkını oluşturan ilgili haklardan bahsedilip ardından “unutulma hakkı” ve gelişim süreci üzerinde kısaca durulacaktır. Daha sonrasında unutulma hakkı, Türk Ceza Hukuku kapsamında ele alınıp “Kanunilik İlkesi” ile ilişkisi incelenerek unutulma hakkı yükümlüsüne ihlali sonucunda uygulanacak cezai müeyyideleri açıklanacaktır. Sonuç bölümünde ise unutulma hakkının, Türk Ceza Hukuku ile sentezlenmesinden çıkan değerlendirmelerimize yer verilecektir.

UNUTULMA HAKKI VE İLİŞKİLİ DİĞER HAKLAR

Kişisel Verilerin Korunmasını İsteme Hakkı

Kişisel veri (“Personal Data”) kavramı sırasıyla, “kişi ile ilişkili, kişiye ilişkin olan, şahsi” ve “bilgi, data” anlamını içeren iki kavramın birleşmesiyle oluşmaktadır. Kısacası kişisel veri “*bizi biz yapan*” tüm genel ve özel nitelikli verilerimizi karşılamaktadır (Dülger, 2020). Kişisel verilerin bu kadar kolay erişilebilir, kaydedilebilir ve saklanabilir olması hali beraberinde kişiyi koruma ihtiyacını da getirmektedir. Burada Kanun’un koruma altına almayı amaçladığı asıl menfaat verinin kendisi değil “*başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlükleridir*”. Dolayısıyla Kanun’un asıl amacı, bir araç olarak gördüğü kişisel verilerin korunmasını sağlayarak özel hayatın gizliliği ve diğer temel hak ve özgürlükleri korumasına hizmet etmektir (Çekin, 2020). Öyle ki özel hayatın gizliliği ile mündemiç olan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı gerek BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (m.12)”, “Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (m.12)”, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (m. 8)” gerekse ulusal düzenlemelerde (Anayasa m. 20) temel bir insan hakkı olarak kabul

edilmiştir (Bilge, 2019). 2010 yılında 5982 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeyle Anayasa'nın 20. maddesine ilave bir fıkra eklenerek kişisel verilerin korunması hakkı ilk defa hukuk sistemimizde Anayasal düzeyde dayanak bulmuştur. Anayasal düzenlemeyle güvence altına alınan bu hakkın uygulanması açısından tam anlamıyla istenilen düzeye geçilerek AB'ye uyum sürecimizin gerçekleşmesi bakımından 6698 sayılı Kanun (KVKK) 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. KVKK'da düzenlenen “Kişisel verilerin işleme şartları” (m.5 ve m.6), “Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya yok edilmesi”(m.7), Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü(m.10) ve “İlgili kişinin hakları”(m.11)na ilişkin hükümler, kişisel verilerin korunması hakkını detaylandırmaktadır.

Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması

Özel hayat, üzerinde çokça tartışılan fakat tam ve genel geçer bir tanım oluşturulamayan kavramdır. Buna bağlı ülkelerin sosyo-kültürel özellikleri ile farklı yaklaşımlar sergilese de genele yakın bir ifadeyle; kişinin özel notları, fotoğrafları, mektup veya günlükleri, cinsel yaşamı, sağlığı ve özel yaşamını geçirdiği mekânlar ile aile ilişkileri vb. bilgilerini içermektedir (Korkmaz, 2014).

Özel hayatın gizliliği hakkı bilinen en eski insan hakları arasında yer almaktadır. Öyle ki V. yüzyıldan itibaren Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılıp feodalitenin temellerinin atıldığı süreçte kişilerin daha korunaklı evlerde yaşama zarureti doğmuştur. Bu zaruret aynı zamanda mahremiyet olgusunu da beraberinde getirmiştir. Özel hayat, 16. yüzyılda, sanayi toplumundaki gelişme ve şehirleşmenin artması ile ciddi biçimde tehdit edilir hale gelmiştir. 18 ve 19. yüzyılda ise toplumsallıktan ziyade bireyselliğin ön plana çıkmasıyla birlikte özel hayatın korunmasına yönelik adımlar daha ayakları yere basar şekilde atılmıştır. Ancak özel hayatın korunmasına ilişkin alınan önlemler ciddiyetini, 20. yüzyılda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 8. maddesinde yer alan özel yaşama saygı hakkı altında sağlayabilmiş, bizim Anayasamızda da 20. madde ile birlikte yerini almıştır (Korkmaz, 2014; 49). Bu ve bunun gibi insanı koruyucu haklar günümüz de de gelişen teknolojiyle birlikte evrilmeye devam etmektedir.

Unutulma (Silme Hakkı) Hakkı ve Gelişim Süreci

“Unutulma hakkı” (“right to be forgotten”) diğer bir doktrin ifadesinde “sildirme hakkı” (“the right of erasure”) olarak literatüre girmiştir (Salihpaşaoğlu ve Değirmencioğlu, 2020). Her ne kadar iki kavramın aynı anlamı içermediği tartışma konusu edilse de biz çalışmamızda anlam bütünlüğünü bozmamak adına “unutulma hakkı” kavramını kullanacağız (Bilge, 2019; 4).

Unutulma hakkı; ilgili kişinin, kendisine ait genel ve özel nitelikli kişisel verilerinin gündem ve güncelliğini yitirmesi, kamu yararı taşımaması gibi bazı şartların oluşması durumunda; ilgili kişi için rahatsızlık uyandırıcı iç dünyasında üzüntü vb. duygular yaratan, topluma adaptasyon sıkıntısı doğuran her türlü kişisel verinin dijital platformda yer alması koşulu ile bireyin talebi doğrultusunda, geri getirilemeyecek şekilde dijital alandan kaldırılmasıdır (Yıldız, 2019; 6). Yakın bir geçmişe kadar unutmak insanlığın zayıf yanlarından biri olarak görülmüş uzun yıllar bu zayıflıkla başa çıkmanın yolları aranmıştır (Yavuz, 2018). Ancak günümüzde *Mayer-Schönberger'in* de dediği gibi “*unutma kurarken istisna haline gelmiştir.*” Unutulma hakkı, kişinin mahremiyet alanını, şeref ve onur gibi manevi değerlerini koruma altına alması sebebiyle kişilik hakkı olarak kabul edilmektedir (Yılmaz, 2019).

Unutulma hakkının, somut olarak ilk boyut kazandığı durum, meşhur Gonzalez kararıdır (BBC News Türkçe, 2014). Mario Costeja Gonzalez isimli İspanyol avukat, hakkında çıkan haberlerin güncelliğini yitirmesi ve rahatsız edici olması sebebiyle İspanya Veri Koruma Ajansına başvurarak Google İspanya ve Google Uluslararası şikâyet etmiştir (Yavuz, 2018; 89). Söz konusu durum C-131/12 nolu karar ile Gonzalez’ in lehine sonuçlanmıştır. Bunun akabinde Google mezkûr kararı Ulusal Yüksek Mahkeme’ye taşımıştır. ABAD kararında; kişisel verilerin, Temel Haklar Sözleşmesi’nin 7. ve 8. maddeleriyle güvence altına alındığı ve bu nedenle 95/46/EC’nin 6/1-c-e maddesi gereğince kanuna uygun olarak işlenen verilerin zamanla “yetersiz, ilgisiz, artık ilgisiz ya da aşırı” bir hal alması durumunda silinmesinin gerektiğini belirtmiştir. (Salihpaşaoğlu ve Değirmencioğlu, 2020; 372). Özetle ABAD kararında; arama motorlarının “denetleyici” olduğu ve arama motorları aracılığı ile veri özneleri adına işlenen verilerin indekslenip depolanarak son kullanıcılarına ulaştırması sebebiyle sorumlu tutulmuş ve ilgili kişinin talebi ile rahatlıkla bulunabilen verilerin gerekli şartların oluşması koşuluyla kaldırılmasına karar verilmiştir (Taşkın, 2016).

Ancak tüm alınan kararlara rağmen AB tesis ettiği Direktif’ten beklediği başarıyı yakalayamamıştır. Üyesi olan devletlerde yeknesaklığı sağlamak için verilerin işlenmesinde temel ilkelere göre hareket edilip 108 No’lu Sözleşme ile de temellendirip detaylandırmıştır (Özkan, 2020). Akabinde, 95/46/EC sayılı AB Direktifi revize edilip Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) 25.05.2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Yavuz, 2016). AB Genel Veri Koruma Tüzüğü’nde, Veri Koruma Direktifi’nden farklı olarak “unutulma hakkı” açık bir biçimde düzenlenmiştir (Ocak, 2018).

Her ne kadar Direktif istenilen ölçüde yarar sağlayamamış olsa da birçok ülkeye ışık tutmuştur. Bu ülkelerden biri de Türkiye’dir. Öyle ki 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun hazırlanmasında Direktif önemli ölçüde yol gösterici olmuştur (Dülger, 2019).

Türk Yargı Sisteminde Unutulma Hakkı

“Unutulma hakkının” Türk hukuk sisteminde açık bir ifadeyle hissedildiği ilk yer Yargıtay’ın 17/06/2015 tarihli ve 2015/1679 K. sayılı Kararı’dır. HGK tarafından verilen kararda; Dört yıl önce cinsel saldırıya uğramış bir mağdurun adının rızası olmadan açık bir biçimde ve anonimleştirilmeden (rumuz olmaksızın) bilimsel bir çalışmada yazılması, davacının kişilik hakkına zarar vereceğinden ötürü manevi tazminata kısmen de olsa hak kazanacağına ilişkindir. Yargıtay Hukuk Dairesi’nin ve HGK’nın söz konusu kararında göstermiş olduğu gerekçeler incelendiği takdirde AB mevzuatından bilhassa 95/46/EC sayılı Direktif ve ABAD’ın C-131/12 nolu “Gonzalez” kararından etkilendiği görülmektedir (Tok, 2020). Ancak yargı sistemimiz unutulma hakkına yeni bir boyut kazandırarak AB’nin aksine veri sorumlusunu yalnızca dijital veriler üzerinden değerlendirmemiş, kişinin kişilik haklarına gelebilecek herhangi bir zevalde kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiğini içtihat olarak bildirmiştir.

Sonraki süreçte, Yargıtay kararlarında unutulma hakkı, internet bağlamında da ele alınmıştır. Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin 05/05/2017 tarihli ve 2017/5325 sayılı Kararı’na konu olan davada, mağdurlar beraat etmeleri üzere davaya ilişkin kimi gazetelerin internet arşivlerinde bulunan 2007 yılına ait haberlere ilişkin olarak 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine istinaden 2016 yılında erişim engelleme talebinde bulunmuşlardır. Yargıtay söz konusu haberlerde yer alan ve mağdurları aşağılayan, küçük düşüren, ifadeler üzerinde durmuştur. Ancak başka bir taraftan da Yargıtay “güncel olmasa bile sadece

gerçekleri yorumsuz biçimde yazan haberlerin erişiminin engellenip engellenemeyeceği” sorununu ele almaktadır. Bu sebepten ötürü, Yargıtay ifade ve basın özgürlüğü ile “kişisel verilerin korunması bağlamında unutulma hakkı” nı detaylı olarak ele alıp Anayasa’nın 5. maddesine, daha sonra ise 17. ve 20. maddelerine dayandırmıştır.

SUÇ VE CEZADA KANUNİLİK İLKESİNİN UNUTULMA HAKKINA ETKİLERİ

Unutulma Hakkının Suç ve Cezada Kanunilik İlkesine Uygunluğu

Hukuk devletinin en temel prensiplerinden biri olan bireyi koruma “kanunilik ilkesi” ile de kendini hissettirmektedir. Öyle ki bu ilke gereği bireyi kanunla koruduğu gibi kanundan da bireyi korumaktadır (Kolcu, 2016). Bu ilke ile tüm güç odaklarını, elinde bulunduran devlet otoritesinin bireye keyfiyetten ceza verme olasılığının önüne geçilmektedir (Kolcu, 2016; 3).

İlke, ilk defa bugün ki kavramına XIX. yy. da Alman ceza hukukçusu Feuerbach ile “kanunsuz suç ve ceza olmaz” (nullum crimen, nulla poena sine lege) şekliyle ulaşmıştır. Kanunsuz suç ve ceza olmaz prensibine göre kimseye, işlediği sırada yürürlükte açık ve net bir şekilde suç olarak düzenlenmeyen bir fiil için ceza verilemez. Yine kimseye suçu işlediği zaman kanunda suçun müeyyidesinin belirlendiği alt ve üst sınırdan daha fazlasına hükmedilemez (Uğur, 2010). Kanunilik ilkesi, gerek Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’nin 11. Maddesi (Bknz. Eşitli, 2013) gerek Türk hukukunda, 1982 Anayasası’nın 13. maddesi ile 38. maddesi ve TCK’nın 2. maddesi ile hüküm altına alınmıştır.

Çalışmamızın ilk kısımlarında da belirttiğimiz üzere “unutulma hakkı” bizim hukuk sistemimizde kavram olarak düzenlenmiş değildir. Ancak bu hakkı tam olarak karşılamasa da KVKK’nın 7. maddesi ile 17/2. maddesi ve TCK’nın 134. maddesi ile 138.maddesinde verilerin işlenmesi, silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi üzerine hüküm tesis edilmiştir. KVKK’nın 7. maddesinde her ne kadar unutulma hakkı kavramından açıkça bahsedilmese de bu hakkın gerektirdiklerini karşılamak üzere düzenlenmiştir.

Ancak KVKK’nın 17. maddesiyle; Kanun’un 7. maddesine aykırılığın TCK’nın 138. maddesi ile cezalandırılması gerektiğine hükmedilmiştir. Kanun’un 7.maddesin de kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir şeklinde düzenlenmesine rağmen TCK’nın 138. maddesinde yalnızca verileri yok etmeme olarak düzenlenmiştir. Ancak KVKK gereği de yok etme, silme ve anonim hale getirme farklı anlamlar taşımaktadır. Bu sebeple kanunilik ilkesi gereğince de KVKK’nın 7. maddesine aykırılığı TCK’nın 138. maddesi karşılamamaktadır.

TCK’nın 134.maddesine aykırılık bir kişilik hakkı olması sebebiyle unutulma hakkını da kapsar niteliktedir. Fakat yine tam anlamıyla unutulma hakkının karşılığı olarak kabul edilmemektedir. Aşağıda kısaca unutulma hakkı ile ilişkili olan TCK’nın ilgili maddeleri ele alınacaktır.

TÜRK CEZA KANUNU’NDA UNUTULMA HAKKININ İLGİLİ OLDUĞU MADDELER

Unutulma Hakkı, her ne kadar Türk Ceza Kanunu’muzda müstakil bir madde olarak yer almasa da mezkûr hakla ilişkilendirilen TCK maddelerini aşağıda inceleyeceğiz.

TCK’nın 134. maddesinde “*Özel hayatın gizliliğini ihlal* “ bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçu işleyen bir kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Gizliliğin görüntü veya ses kaydına alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde de cezanın bir kat daha arttırılacağından bahsedilmiştir. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile mündemiç olan özel hayatın gizliliği hakkı içerisinde unutulma hakkını da barındırmaktadır. İşbu özel hayatın gizliliğini içerisinde barındıran tüm suç tipleri mağdurda aynı etkiyi yaratmaktadır. Tıpkı unutulma hakkı ihlal edilen mağdurda olduğu gibi kişinin zihninde; özel hayatının bir başkaları tarafından bilmesi onu çaresizliğe sürükler, manevi varlığını olumsuz etkiler ve mutsuzluğuna yol açar. Tüm bu duyguların karşılığı kişinin kendi mahremini gizleme duygusu, kendine güvenli bir alan yaratabilme çabası ve insan onurunu koruma içgüdüsüyle paralel bağlantılıdır (Keklik, 2011).

Unutulma hakkı ile yakından ilgili olan ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu içinde barındıran diğer düzenlemeler ise; m. 135 “Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” suçu ile m. 138 “Verileri yok etmeme” suçu olarak yer almaktadır. TCK m.135’de unutulma hakkı kapsamından farklı olarak yalnızca hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimselerden bahsedilmiştir. Ancak unutulma hakkı kapsam olarak hukuka uygun olarak verileri kaydedenleri içermektedir. İşbu sebeple unutulma hakkı kavramını hemen hemen karşılayan diğer bir düzenleme olan m.138 üzerinde kısaca duracağız (Küzeci, 2010).

TCK’nın 138. maddesinde suç, “*Verileri yok etmeme*” başlığı altında düzenlenmiştir. Bu suçu işleyen her kimse görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis yaptırımını ile cezalandırılır. Suçun konusunun Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre ortadan kaldırılması veya yok edilmesi gereken veri olması hâlinde de verilecek olan cezanın bir katı oranında arttırılacağından bahsedilmiştir.

Bu suç tipinde ancak, kişisel verilerin korunmasındaki temel ilkeler arasında yer alan süre sınırı karşılanmıştır. Çünkü mezkûr madde de suçun oluşabilme şartı “*Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlar*” ile sınırlı tutulmuştur. Buna ilişkin 138. madde; 6698 sayılı Kanununun, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeleri düzenlemiş olduğu ve içinde unutulma hakkını barındıran 4. ve 7. maddelerini karşılamamakta hatta çelişki yaratmaktadır. Öyle ki mezkûr madde de unutulma hakkını yakından ilgilendiren “*İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma*” ve “*işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.*” maddelerine aykırı olarak yalnızca kanunların belirlediği sürelerin geçmesi temel alınmıştır (Küzeci, 2010; 313).

Yukarı da açıklanan sebeplerden ötürü, her ne kadar söz konusu unutulma hakkının ihlaline ilişkin düzenlenen 4. ve 7. maddelerin tam karşılığı olmasa da TCK m.138 ile işbu durum en aza indirilmeye çalışılmıştır. Bu şekilde doğası gereği özgür bir varlık olan insanoğlunun da güven ve mahremiyet duygusu tatmin edilmeye çalışılmıştır (Dülger, 2016).

UNUTULMA HAKKININ ÖZNE VE YÜKÜMLÜSÜ’NÜN TÜRK YARGI SİSTEMİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Unutulma Hakkının Öznesi

Kişisel verilerin korunması hakkı ile bağlantılı olarak unutulması istenilen verinin belirlenebilir kıldığı ilgili kişidir (Yılmaz, 2019; 7). AB Genel Veri Koruma Tüzüğü’nde “veri öznesi” olarak ifade edilirken 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 3/ç maddesinde “ilgili kişi” olarak belirtilmektedir.

Gerçek Kişiler: Ulusal ve uluslararası birçok düzenlemede hakkın sahibi olarak “Herkes” gösterilmiştir. “Herkes” ten kastın ilk olarak “gerçek kişi” olduğu 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 1 ve 2’inci maddesi ile gerçek kişilerin insan haklarının öznesi olduğu sabitlenmektedir. Yine AB Genel Veri Koruma Tüzüğü’nde “veri öznesi”, KVKK’da “kişisel verileri işlenen ilgili kişi”, AİHS’ de ise “herkes” olarak hakkın öznesinin gerçek kişi olduğu belirtilmiştir. Doktrinde “tüzel kişiler” in de hakkın öznesi olduğuna dair farklı görüşler olsa da (Fransa, İngiltere, Almanya, Polonya, Estonya ve Finlandiya) gibi AB ülkelerinde hakkın öznesinin yalnızca gerçek kişiler olabileceği görüş birliği içerisinde kabul edilmiştir (Bilge, 2019; 103).

Unutulma hakkının özel yaşama saygı, şeref ve şöhrete saygı ile mahremiyet hakkı gibi bir kişilik hakkı olmasından mütevellit doğası gereği gerçek kişilerin özne olabileceği görülmektedir (Bilge, 2019; 105).

Tüzel Kişiler: Yukarıda da değinildiği üzere “unutulma hakkı” gerek ulusal gerekse uluslararası hukuki düzenlemelerde bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir (Yılmaz, 2019; 50). Diğer bir ifadeyle bu haklardan gerçek kişilerin yararlanacağına belirtmesi üzerine tüzel kişiliklerin bu hak ile talepte bulunamayacağı anlamı çıkarılmaktadır. Ancak bazı konu ve durumlarda farklı görüşlerin ortaya çıkması nedeniyle bizim de bu konuyu tartışmamızı gerektirmiştir.

Aslına bakıldığında tüzel kişiliklerinde, kişilik haklarına saldırıda bulunulabileceği, bu haksızlığın bertaraf edilmesi için tüzel kişiliğinde dava yoluna gidebileceğinin en bariz örneği İspanya’ da bulunan bir kamp şirkettir. Bu kararda özetle; Davacı Alfacs Vacances adında bir kamp şirketi, hizmet verdiği Los Alfaques kamp bölgesinde zamanında bir doğal gaz patlamasının meydana geldiği ve burada cesetlerin etrafa saçılmış bir şekilde görüntülerinin arama motorunda ilk sayfalarda çıkması sebebiyle kişilik haklarına bir saldırının gerçekleştiğini vurgulayarak dava yoluna gitmiştir. Ancak İspanyol mahkemesi tüzel kişiliklerin unutulma hakkı olamayacağını belirterek ret kararı vermiştir. Bu düşüncüyü benimseyen geniş bir kitle varken tam tersi olarak tüzel kişiliklerinde kişisel verilerinin korunmaya hakkı olacağını savunan İtalya ve Avusturya gibi ülkelerde bulunmaktadır (DW Made For Minds, 2012).

Her ne kadar unutulma hakkının gerçek kişileri kapsayacağı düşünülse de çok istisnai durumlarda “şeref ve şöhrete saygı hakkı” korunmak amacıyla tüzel kişilerde bu haktan faydalanmaktadır. Kaldı ki AİHS’nin 34. maddesi bu fikri destekler niteliktedir. Özetle; Unutulma hakkından gerçek kişilerin faydalanması esas iken tüzel kişiler ise istisna tutulmuştur. Bu durum kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu iddia edilen somut olayın şekline göre değişmektedir. Ancak istisnai durumlarda dahi tüzel kişilerin bu haktan yararlanamayacağı hem içtihatlarda hem de doktrinlerde çoğunluğu oluşturmaktadır (Yavuz, 2018; 55).

Türk Ceza Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi

Çalışmamızın bu kısmında geniş çaplı olarak hak öznesini unutulma hakkı ile ilişkilendirerek tüzel ve gerçek kişi olarak iki başlıkta incelemiş bulunmaktayız. Bu hak kapsamında gerçek kişiler üzerinde tam uzlaşma sağlanmasına rağmen tüzel kişiler için tam aksi bir görüş hâkimdir. Bizde değerlendirmemizi gerçek kişiler üzerinden yapmakta fayda olacağını düşünmekteyiz.

Türk Ceza Hukuku kapsamında öncelikle unutulma hakkı ile ilişkilendireceğimiz hükümler TCK m.134, TCK m.135 ve bilhassa TCK m.138 ile 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9 ve 9/a maddeleridir.

Kanımızca, yukarıda sayılan ilgili TCK hükümleri ile 5651 sayılı Kanunun 9/a maddesinin incelendiği takdirde suçtan zarar görenin (ilgili kişi) gerçek kişiler olduğu ve KVKK ile ilişkilendirdiğimizde dahi ilgili kişinin gerçek kişiler olması hasebiyle tüzel kişilerin bu madde hükümlerince zarar gören (ilgili kişi) kabul edilemeyeceği aşikârdır.

Unutulma Hakkının Yükümlüsü

Unutulma hakkının yükümlüsü; ilgili kişinin haklı sebebinin olması durumunda diğer bir ifadeyle işlenen kişisel verilerin silinmesi veyahut unutulmasını gerektiren yasal sebeplerin oluşması halinde, veri işleme faaliyetine dâhil olan ve verileri silmek veya yok etmekle yükümlü herkeştir (Yılmaz, 2019; 7).

Aslına bakılırsa unutulma hakkı ödevinden kimin sorumlu olacağı uzun zamandır bir tartışma konusu olmuştur (Yavuz, 2018; 57). 13.05.2014 tarihli Mario Costeja Gonzalez kararıyla bir nebze olsa bu tartışmalara son verilmiştir. Söz konusu kararda Gonzalez unutulmasını istediği kişisel verisinin Google arama motorundan kaldırılmasını talep etmiştir. ABAD bu talebi Gonzalez lehine kabul ederek hakkın koşullarını; kişisel veriler açısından amaçla bağlantılı olma, ölçülü olma, amaçla sınırlı olma, gerekli ve güncel olma ve ilgili kişinin teşhis edilmesine gerek kalmama olarak belirtmiştir (Değirmenci, 2018).

ABAD'ın vermiş olduğu 2014 kararı da dikkate alındığı takdirde, unutulma hakkının yükümlüsü öncelikle arama motorlarıdır. Arama motorları, gerekli kapsam ve sınırların oluşması halinde kişilerin unutulma hakkı kapsamındaki başvurularını reddedecek olursa bu durumun bir uyuşmazlık konusu olarak mahkemelere ve ulusal koruma ajanslarına taşınabilir olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. Ancak tarihsel, istatistiksel, bilimsel, edebi ve sanatsal gibi amaçlarla kişisel veri işleme unutulma hakkının istisnası olarak kabul edilebilir (Yavuz, 2018; 58).

Türk Yargı Sisteminde Unutulma Hakkının Yükümlüsü

Türkiye yargı sisteminin unutulma hakkı ile ilk olarak tanışması Yargıtay'ın 17/06/2015 tarihli 2014/4-56E.- 2015/1679 K. sayılı Kararı'yla gerçekleşmiştir (Tok, 2020; 108). Fakat bu karar ile her ne kadar unutulma hakkı kavramı hukuk sistemimize girmiş olsa da dünyadaki diğer örneklerden farklı olarak yorumlanıp yalnızca internet yoluyla yapılmış bir yayını değil bir kitabı ilgilendirmektedir.

Söz konusu kararda; dört yıl önce cinsel saldırıya uğramış bir mağdurun adının rızası olmadan açık bir biçimde ve anonimleştirilmeden (rumuz olmaksızın) bilimsel bir çalışmada yazılması sebebiyle davacının kişilik hakkının zarar gördüğü kabul edilmiştir. Yargıtay ilamın gerekçesinde; " ... *Unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişkisi dikkate alındığında, yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiği açıktır.* " şeklinde unutulma hakkı kavramına farklı ve daha geniş bir boyut kazandırmıştır.

Özetle; unutulma hakkı, genel kabul gördüğü şekilden farklı olarak, hakkın geniş yorumlanması gerektiğinden bahisle yalnızca dijital alan değil basılı, yazılı eserlerde yer alan verilerin de bu kapsam içerisinde yer alması gerektiği üzerinde durulmaktadır (Yıldız, 2019; 110).

UNUTULMA HAKKI YÜKÜMLÜSÜNE İHLALİ NETİCESİNDE UYGULANACAK CEZAI MÜEYYİDELER

Türk yargı sisteminde kişilik hakları adı altında Yargıtay içtihatları ile hayat bulan unutulma hakkını, hakkın yükümlüsünün ihlali neticesinde uygulanacak cezai müeyyideler kapsamında 5651 sayılı Kanun'un 9 ve 9/A maddeleri ile yine aynı kanun 10. maddesini incelemekte fayda olacaktır. 5651 sayılı Kanun'un 9 ve 9/A maddeleri ile kişilik haklarının ihlali ve özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi düzenlenmiştir (Taşkın, 2015).

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile dijital ortamda yayınlanan içeriğin kişilik haklarını ihlali neticesinde gerçek veya tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar bu içeriğe erişimin engellenmesi için içerik sağlayıcısına, yer sağlayıcısına ya da doğrudan sulh ceza hâkimliklerine başvurabilirler. Söz konusu talep en geç yirmi dört saat içerisinde hâkim tarafından karar bağlanarak ya da yükümlülerce bir cevap verilmek suretiyle karşılanır. Sulh Ceza Hakimliği öncelikli olarak kişilik hakkının ihlal edildiği ilgili kısım için (URL,vb.şeklinde) içeriğe erişimi engeller, gerek duymadıkça yayının tümüne yönelik bir engelleme oluşturmaz (Dülger, 2020).

5651 sayılı Kanun'un 9/A. maddesi ile yine dijital ortamda yayınlanan içeriğin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğini iddia eden ilgili kişi tarafından ihlale ilişkin bilgiler eksiksiz olmak üzere doğrudan Kuruma başvurabileceklerdir. Birliğe bildirilen bu tedbir talebini erişim sağlayıcılar en geç dört saat içerisinde yerine getirirler. Söz konusu talep yirmi dört saat içerisinde sulh ceza hâkiminin kararına sunulur, hâkim özel hayatın gizliliğinin ihlali ile alakalı kararını en geç kırk sekiz saat içerisinde açıklar aksi halde tedbir kendiliğinden kalkmaktadır. İhlal ile alakalı bir durumda sakınca bulunması halinde yirmi dört saat içerisinde hâkimliğe sunulmak koşuluyla Başkan tarafından doğrudan erişimin engellenmesi kararı verilebilir (Dülger, 2020; 833).

Ancak yukarı da açıklanan bilgiler ışığında, erişimin engellenmesi ile içeriğin yayından çıkarılmasının farklı işlemler olduğunu belirtmekte fayda var. Erişimin engellenmesi kararı erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilirken, içeriğin çıkarılması kararı içerik veya yer sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Erişimin engellenmesi ile içeriğe yalnızca Türkiye'den erişim engellenirken, içeriğin yayından çıkarılması durumunda ise bu içeriğe hiçbir yerden erişilemeyecektir. Kaldı ki erişimin engellenmesinde

“https” protokolüne sahip URL adreslerine erişimin engellenmesi teknik olarak mümkün olmadığı için erişimin engellenmesi kararı verilse dahi bu karar erişim sağlayıcılar tarafından uygulanamayacaktır. Söz konusu durumda “https” protokolüne sahip bir URL adresindeki içerik yalnızca içerik/yer sağlayıcısı tarafından yayından çıkarılabilecektir. Görülüyor ki kişilik hakları ve özel hayatın gizliliğinin ihlalinin gerçekleştiği durumlarda “https” protokolüne sahip URL adresleri göz önünde bulundurularak 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine göre hükmün tesis edilmesini talep etmekte fayda olacaktır. Aksi takdirde teknik yetersizliklerden ötürü hak kaybına uğrama tehlikesiyle karşılaşılabilir. Bunun yanı sıra hak kaybına uğrayan kişinin 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesine göre hareket ettiği halde, “https” protokolüne rağmen görevli ve yetkili mahkemenin yalnızca erişimin engellenmesi kararı vermesi, TCK 257. maddesinde düzenlenen “görevi kötüye kullanma” suçunu oluşturup oluşturmayacağı da ayrı bir tartışma konusu yaratmaktadır. Öyle ki ihmali hareketle oluşan bu suç tipine göre görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan kamu görevlisine 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası öngörülür (Demez, 2021).

Yine aynı kanun 10. maddesi ile idari yaptırım ve görevler hususunu hüküm altına almıştır. Kurumun görev ve yetkileri şu şekilde tesis edilmiştir;

-Kurum, internet ortamında yayılan içerikleri resen izleyerek içeriğe erişimin engellenmesine ilişkin tedbirler alır,

-İnternet ortamında yayınların izlenmesi suretiyle Kanun’un 8. ile 8/A maddesinde belirtilen suçların önlenmesi için gerekli alt yapı ve tedbirleri sağlar,

-Kurum, bilişim ve internet alanıyla ilgilenen uluslararası kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yürütür,

-Kurum, ulusal siber saldırıların tespiti ve önlenmesi konusunda gerekli faaliyet ve tedbirleri alır, şeklinde düzenlemeler yapılmıştır (Dülger, 2020; 836).

Görüldüğü üzere, unutulma hakkı ile ilgili olan kişilik haklarını ihlal ve özel hayatın gizliliğine aykırılık durumunda 5651 sayılı Kanun gereği içeriğe erişimin engellenmesi talep edilebilir. Ancak unutulma hakkının tam olarak yargı sistemimizde vücut bulmamasından dolayı hakkın sınırları ve kapsamı konusunda tam bir netlik mevcut değildir. Yargıtay içtihatların da unutulma hakkı, ulusal otoritelerden farklı olarak yalnızca dijital mecralarda değil kamunun kolayca ulaşabileceği yerlerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da uygulanabilmektedir.

Bu sebeptendir ki; ulusal otoritelerce, sınırları çizilen unutulma hakkının ihlalinde müeyyide olarak arama motorlarındaki listelenmeye müdahale edilirken bizim yargı sistemimizde, hakkın sınırları tam olarak belirlenmediğinden ihlaller neticesinde farklı olarak hem TCK’nın hem de 5651 sayılı Kanun’un ilgili maddeleri devreye girmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Teknolojinin hızla artması ve dijital dünyanın gelişmesi sonucunda insanoğlu için unutmak istisna halini almıştır. Kişinin hayatında beyaz bir sayfa açıp yaşamına devam edebilmesi için unutulma hakkının otoritelerce korunma altına alınması gerekmektedir. Bu hususta çeşitli çalışmalar sonucunda kişilik haklarından biri olarak kabul edilen unutulma hakkı ulusal boyutta ilk kez 25.05.2018 tarihinde AB Genel Veri Koruma Tüzüğü ile yürürlüğe girmiştir. Ulusal boyutta unutulma hakkının kavramsal boyutu ilk defa 13.05.2014 tarihli Mario Costeja Gonzalez kararıyla belirlendi. Bu karar da arama motorları hakkın yükümlüsü olarak kabul edildi ve ilgili kişinin artık bilinmesini istemediği verilerinin arama motorları listesinden kaldırılmasına karar verilmiştir. Bizim hukuk sistemimize ise Yargıtay’ın 17/06/2015 tarihli 2014/4-56E.- 2015/1679 K. sayılı Kararı ile girmiştir. Ancak söz konusu karar dünyadaki diğer örneklerden farklı olarak dijital değil basılı eserler ile ilgilidir. Söz konusu farklılık dolayısıyla tam olarak unutulma hakkının sınırları çizilmiş değildir. Hâlihazırda bir kişilik hakkı olarak kabul edilse de kendine özgü bir düzenlemesi bulunmamaktadır. Bu durum hakkın zafiyete uğramasına sebep olmaktadır. Öyle ki TCK’nın ilgili maddeleri (134,135,138maddeleri vd.) ve 5651 sayılı kanunun 9, 9/A ve 10. maddeleri unutulma hakkının ihlaline karşı olarak tam olarak bir teminat oluşturmamaktadır. Söz konusu maddelerde düzenlenen; erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılması ile içeriğin arama motorlarında listelenmemesi, farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Her ne kadar bizim yargı sistemimizde açıklığa kavuşturulmasa da unutulma hakkı kavramı içeriğin tümünden kaldırılıp erişiminin engellenmesi değil verinin yalnızca arama motorlarının listelerinden kaldırılmasını ifade etmektedir. Ancak bu durumda dahi konuyla ilişkili olan tüm kararlar sonuç olarak bir hakkın ihlalinin önüne geçmeyi hedeflemektedir.

Unutulma hakkında; ulusal alanda daha çok dijital ortamdaki verilerin silinmesi diğer bir ifadeyle unutulması istenilen verileri içerip bunlardan yükümlü olan arama motoruna bizzat başvuruda bulunma imkânı tanınmıştır. Bizim yargı sistemimiz de de kısa süreye kadar AB Genel Veri Koruma Tüzüğü’ndeki gibi açık ve geniş bir ifadeyle hakkın kapsamı belirlenmediğinden bu hakkı kullanamamaktaydık (Dünya, 2019). Ancak Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun bu yoldaki birçok girişiminden sonra ülkemiz de de arama motorlarından en çok bilinen ve kullanılan olan Google’a unutulma hakkını gerekçe göstererek içerik kaldırma talebinde bulunabilmekteyiz. Böylece hak ihlaline uğrayan kişiler mahkeme süreçlerinden evvel veri sorumlusu olarak nitelendirilen arama motorlarına başvurabilecektir. Verinin bu kadar hızlı yayıldığı bir çağda bu ve benzeri pratik engelleyici yolların arttırılmasında fayda olacaktır. Örneğin ülkemizdeki mahkeme sürecinin de fiziki ortamdan ziyade daha çok e- devlet ya da UYAP gibi elektronik yollarla çözülmesi daha hızlı hareket kabiliyeti sağlayacaktır (Demez, 2021; 417).

Yukarı da bahsettiğimiz bir diğer önemli husus ise uygulama alanındaki aksaklıklardır. Öyle ki görevli ve yetkili mahkeme hâkimlerinin, bilişim konusundaki eksik ya da yanlış bilgileri, hak ihlaline uğrayan kişilerin mağduriyetine sebep olabilmektedir. Bu konu da teknik bilgiye hiç ya da yeterince sahip olamayan hâkimler kararın sonuca bağlanması süresini uzatabilmektedir. Söz konusu durumun önüne geçilmesine yardımcı olabilecek en kapsamlı yenilik, kanaatimizce bilişim alanında özel bir ihtisas mahkemesinin tesis edilmesi olacaktır. Böylece alanında uzman hâkimler tarafından gerek teknik gerekse hukuki yeterlilik aranan konularda doğru süreç ve hukuki adımlarla çözüme kavuşturulabilecektir.

Gerek hızla büyüyen bir ülke gerekse internetin neredeyse her yaş gurubundan kişi tarafından kullanılmasından ötürü, bir tehdit haline gelen unutulmama durumuna karşı, ivedi bir biçimde hukuki çözüm arayışı içerisine girilmesi gerekmektedir. Bu çözümü ceza yargılaması olarak ele aldığımızda; daha önce bahsettiklerimizin yanı sıra söz konusu hakkın gerek TCK gerekse 5651 sayılı Kanun kapsamında sınırları çizilmelidir. Unutulma hakkının ihlali başlığı altında bir kanun maddesi oluşturulmalıdır. Ayrıca hakkın dijital ortamdaki uygulama kısmında 5651 sayılı kanunun daha hızlı işlerlik kazanması adına BTK ve ESB'nin yetki alanlarının daha açık ve keskin hatlarla belirlenmesi kanımızca yerinde olacaktır.

Dijital dünyanın sağduyudan uzak ortamında hak ihlaline uğrayan kişinin ağır tehdit altında olduğunu unutmamak gerekir. Reel de birkaç kişinin kulaktan duyma olarak tabir edilen biçimde öğrendiği veriler şimdilerde bir tuşla binlerce belki de milyonlarca kişinin öğrenmesi anlamına gelmektedir. Hal böyle olunca unutulmak istenen ilgili kişinin, bu yöndeki çabasının her defasında katlanarak devam etmesine yol açmaktadır. Özetle içinde bulunduğumuz dijital çağda, yaşayan ya da yaşamayan her bir birey ve onların mirasçıları olarak, bu hakkın potansiyel mağduru konumunda yaşamlarımızı sürdürmeye devam etmekteyiz.

KAYNAKÇA

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. (01.06.2010). 11. ve 14. Protokoller ile Değiştirilen Metin. <https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf> adresinden 15.04.2021 tarihinde alınmıştır.

BBC News Türkçe. (30.05.2014). Google'dan AB Vatandaşlarına 'Unutulma Hakkı'. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140530_google_ab_adresinden_05.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Bilge, A. C. (2019). “Unutulma Hakkı Ve Türk Hukuku’ndaki Görünümü”, (Yayımlanmamış Yl. Tezi), Ankara Üniversitesi.

Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/personal-data> adresinden 09.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Çekin, M. S. (2020). “Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku”, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul

Demez, İ. (2021). “Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi Ve/Veya İçeriğın Yayından Çıkarılmasında Görev Ve Yetki Sorunu”, Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Ss.338-429.

Dülger, V. M. (2016). “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması”, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Ss.101-167.

Dülger, V. M. (2019). “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması”, Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Ss.71-174.

Dülger, M. V. (2020). “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku”, 3. Baskı, Hukuk Akademisi Yayınevi, İstanbul.

Dülger, M. V. (2020). “Bilişim Kişisel Verilerin Korunması Ve İnternet İletişimi Mevzuatı”, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Dünya. (04.11.2019). Unutulma Hakkının Türkiye’deki Görünümü. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/unutulma-hakkinin-turkiyedeki-gorunumu/456311> adresinden 01.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Eşitli, E. (2013). “Suçların Ve Cezaların Kanuniliği İlkesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 104, s. 225-246.

Keklik, R. (2011). “Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu”, (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi.

Küzeci, E. (2010). “Kişisel Verilerin Korunması”, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu. (24.03.2016). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf> adresinden 19.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunmasını İsteme Hakkı. <https://www.kvkk.gov.tr/> adresinden 18.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Korkmaz, A. (2014). İnsan Hakları Bağlamında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, Ss.99-103.

Kolcu, S. (2016). “Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesinin Unsuru Olan Belirlilik İlkesi”, Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 76, Ss. 11-22

Kökver, M. (2018). “Hatırlama” Ve Kur’an’i Bağlamda “Zikir”, Journal Of Analytic Divinity Center, Cilt 2, Sayı 3, Ss.48-62.

Nalbantoğlu, S. (2018). “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı: 35, Ss. 583-605.

Ocak, A. (2018). “Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Cilt 9, Sayı 33, S.507-535.

Özkan, O. (2020). “Kişisel Verilerin Korunması”, (Yayımlanmamış Yl. Tezi), Ankara Üniversitesi.

Salihpaşaoğlu, Y. ve Demircioğlu, B. (2020). “Unutulma Hakkının Bir İnsan Hakkına Dönüşme Yolculuğu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 2, 2020, Ss.361-388.

Taşkın, C. Ş. (2016). “Unutulma Hakkı” Ve Bu Hakkın Türk Hukukunda Uygulanması”, İzmir 4. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı Bildiriler Kitabı, İzmir.

TC. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (11.02.2020). <https://ab.gov.tr/2930.html> adresinden 14.04.2021 tarihinde alınmıştır.

T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği. (2011). Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma. <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf> adresinden 18.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 10.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Türk Ceza Kanunu. (26.09.2004). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> adresinden 10.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (18.10.1982).<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> adresinden 28.04.2021 tarihinde alınmıştır.

Tok, G. (2020). “İnternette Unutulma Hakkı”, (Yayımlanmamış Yl. Tezi),Ankara Üniversitesi.

Uğur, H. (2010). “Suçta Ve Cezada Kanunilik İlkesi Ve Anayasa Mahkemesi Kararları Karşısında Yaptırımsız Kalan Bazı Suçlar”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 91, Ss. 300-334.

Yavuz, C. (2018). “İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı”, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.

Yavuz, C. (2020). “İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı”, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.

Yıldız, C. (2019). “Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı”, (Yayımlanmamış Yl. Tezi), Çankaya Üniversitesi.

Yılmaz, Ç. (2019). “Kişiliğin Korunmasında Unutulma Hakkı”, (Yayımlanmamış Yl. Tezi), İstanbul Bilgi Üniversitesi.